

UTDANNINGSAVDELINGEN
Saksbehandler: Åse Holthe

Vår dato
17012007
Deres dato

Vår referanse
200602581-4/E: 646 A40/AHO
Deres referanse

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høringsuttalelse fra Vest-Agder fylkeskommune

Gjelder forslag om lovfesting av skoleeiers ansvar for at elevene får de nødvendige trykte og digitale læremidler i videregående opplæring.

1. Bakgrunn

Departementet har sendt på høring forslag om endringer i opplæringslovens §§ 3-1 siste ledd og 4A-3 fjerde ledd, som omhandler gratisprinsippet i videregående opplæring.

Forslaget er en konsekvens av Soria Moria-erklæringens målsetting om gratis læremidler for elever og videregående opplæring, som følges opp i statsbudsjettet for 2007. I St.prp. nr. 1 (2006-2007) skisserer regjeringen ansvarsfordeling og økonomiske rammer for den planlagte ordningen.

Fylkeskommunene får ansvar for at elevene får nødvendige trykte og digitale læremidler. Som kompensasjon for merutgifter dette medfører, vil 287,4 mill. kroner bli lagt inn i rammetilskuddet til fylkeskommunene i 2007. Vest-Agder fylkeskommunes andel av dette utgjør kr. 10,3 mill. Det er lagt opp til en trinnvis innføring av ordningen, med tilsvarende bevilgninger i 2008 og 2009. Ordningen vil gjelde for elever i Vg2 fra skoleåret 2007-08, for Vg3 i 08-09 og Vg1 i 09-10.

I tillegg til bevilgningene til fylkeskommunene, vil elevene få et ikke behovsprøvd stipend fra Lånekassen til "andre læremidler og nødvendig individuelt utstyr".

2. Gjeldende rett

Hovedregelen er at videregående opplæring i skole og bedrift er gratis. Det er imidlertid gjort unntak for nødvendige læremidler og utstyr til eget bruk. Unntaksbestemmelsen innebærer at fylkeskommunen kan pålegge eleven å betale for eksempel lærebøker, skrivemateriell og lommekalkulator.

Departementet vurderte i sin tid hvorvidt elevene med utgangspunkt i denne bestemmelsen kunne pålegges å skaffe sin egen bærbare PC. Konklusjonen var at dersom læringsarbeidet var av en slik karakter at bærbar PC måtte anses som nødvendig utstyr, kunne eleven pålegges dette forutsatt at de samlede kostnadene til materiell og utstyr ikke var høyere enn de ville vært uten bærbar PC.

3. Endringsforslaget

Forslaget til ny lovtekst innebærer at læremidler og digitalt utstyr trekkes ut av unntaksbestemmelsen, slik at fylkeskommunen bare kan pålegge eleven å skaffe ”anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha”.

Det er fylkeskommunens ansvar å skaffe til veie og stille til elevenes disposisjon alt digitalt utstyr og alle trykte og digitale læremidler. Det vil altså ikke være anledning til å pålegge elever å kjøpe egen bærbar PC, heller ikke å kreve delfinansiering av nødvendig digitalt utstyr.

4. Departementets begrunnelser

Etter departementets vurdering er egen bærbar PC ikke nødvendig for å nå Kunnskapsløftets mål om digital kompetanse og ferdigheter. Det er derfor ikke lagt inn ekstra midler til dette i forbindelse med at skoleeier får ansvar for å holde elevene med nødvendige trykte og digitale læremidler. Departementet forutsetter at skoler som legger opp til bruk av bærbar PC vil ha tilsvarende mindre utgifter til andre læremidler.

5. Fylkesrådmannens vurderinger

5.1. Kunnskapsløftets kompetansemål

Kunnskapsløftet tar konsekvensen av det digitaliserte arbeidslivet elevene våre skal utdannes for, og legger opp til ambisiøse mål for digital kompetanse. Digital kompetanse defineres som en grunnleggende ferdighet på linje med lesing, skriving, regning og muntlig framføring, og skal være en del av kompetansemålene i alle fag.

Realisering av disse målene vil nødvendigvis kreve bedre tilgang på digitalt utstyr enn de fleste skoler har i dag. Digital kompetanse skal integreres i alle fag, noe som innebærer at utstyret må være tilgjengelig på flere ulike læringsarenaer, for eksempel på verksteder, fellesarealer og grupperom, så vel som hjemme. Det betyr at tradisjonelle PC-rom med stasjonære PC'er ikke er tilstrekkelig.

5.2. Økonomi

Departementets forutsetter at bruk av bærbar PC innebærer en tilsvarende reduksjon i kostnadene til læremidler og stasjonære PC'er. Det er ikke tilfelle. For å få til variert læring og nå alle målene i læreplanen, må PC'en suppleres med trykte læremidler.

De 10,3 mill. som er stilt til disposisjon for Vest-Agder fylkeskommune for skoleåret 2007-08 er langt fra tilstrekkelig til å skaffe utstyr og læremidler som er nødvendig for å gjennomføre en forsvarlig opplæring i Kunnskapsløftet.

5.3. Konsekvenser

Etter Vest-Agder fylkeskommunes vurdering er tilgang til bærbare PC'er og et godt utvalg av digitale og trykte læremidler en forutsetning for å realisere målene i Kunnskapsløftet. Dersom departementets forslag vedtas ser vi kun to alternative handlingsmåter:

1. Vi kjøper billig utstyr og et begrenset utvalg av læremidler. Konsekvensen kan bli at emner og mål i læreplanene må utelates, og den individuelle tilpassingen svekkes. Elever og lærere blir misfornøyde og mister motivasjonen, og læringsresultatene reduseres.
2. Vi supplerer med midler fra det ordinære budsjettet. Dette vil kunne gå ut over spesialundervisning, kompetanseheving, vedlikehold osv.

5.4. Konklusjon

Vest-Agder fylkeskommune ønsker at bærbar PC sidestilles med det departementet omtaler som ”anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha”, og som er tenkt delvis finansiert gjennom et ikke behovsprøvd stipend. En lommekalkulator som koster ca. 1000 kr. omtales av departementet som eksempel på slikt utstyr sammen med kladdebøker.

En PC kan erstatte en moderne lommekalkulator, og langt på vei kladdeboken. Utstrakt bruk av bærbar PC vil derfor medføre reduksjon av elevenes kostnader til slikt utstyr. Det er derfor rimelig at skolene får anledning til å kreve at deler av stipendet brukes til egenandel for individuell bærbar PC. En slik egenandel vil også føre til at elevene føler ansvar for å ta vare på PC'en og dermed redusere vedlikeholdskostnadene.

Dersom fylkeskommunens tildelte midler brukes til innkjøp av nødvendige trykte og digitale læremidler til alle elever i Vg2, vil ser vi ingen mulighet for å kunne stille et tilstrekkelig antall PC'er til elevenes disposisjon innenfor rammen av eksisterende budsjetter. I tillegg til innkjøp av PC'er, vil dette kreve kabling og annen tilrettelegging av et helt annet omfang enn det vi har i dag.